

EBH 2012. P.1.

A pszichés állapot akut zavara következtében az ún. sürgősségi gyógykezelés elrendelésére, mint a személyi szabadságot és önrendelkezési jogot jelentősen korlátozó intézkedésre csak a garanciális szabályok betartásával lefolytatott eljárásban, a közvetlen veszélyeztető magatartás bizonyítottsága esetén kerülhet sor [Alaptörvény 4. Cikk (2) bek., 1997. évi CLIV. tv. 2., 188., 196. és 199. §].

A jogerős végzés alapjául szolgáló tényállás szerint a kérelmezett pszichiátriai intézetbe történő beszállítására sürgős szükséggel rendőri kísérettel került sor az Országos Mentőszolgálat által, mert önmagára súlyosan veszélyeztető magatartást tanúsított azzal, hogy suicid céllal felmetszette a csuklóját.

A fenti okból a kérelmező kérte a kérelmezett kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelését.

Az eljárás során a kérelmezett személyesen előadta, hogy akarata ellenére tartják benn a pszichiátriai intézetben. Tény, hogy felvágta az ereit, azonban nem öngyilkossági szándékkal. Ez tiltakozó akció volt a jogállam intézményeinek csődje ellen, amit józan tudattal tett meg. Tagadta, hogy pszichiátriai problémája lenne.

A pszichiátriai osztályon készült igazságügyi elmeorvoszakértői vélemény értelmében a kérelmezett paranoid üldöztetési téveszméit hangoztatja, bűncselekmények sorát „fedezte fel”, melyek politikai összefüggésűek. Logikailag hozzáférhetetlen, kóros elmeállapota miatt pszichiátriai fekvőbeteg osztályon történő gyógykezelése indokolt.

Az elsőfokú bíróság végzésével elrendelte a kérelmezett kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelését, mert álláspontja szerint annak az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 199. §-a (5) bekezdésében megkívánt feltételei fennállnak, mivel a beteg veszélyeztető magatartást tanúsít.

Az elsőfokú végzés ellen a kérelmezett és kirendelt ügygondnoka egyaránt fellebbezést nyújtott be, mivel álláspontjuk szerint a kötelező pszichiátriai gyógykezelés indokoltsága jelen esetben nem áll fenn.

A másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.

Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján helytállóan döntött.

A jogerős végzés ellen a kérelmezett és ügygondnoka nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.

A kérelmezett ügygondnoka a jogerős határozat hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérte.

A kérelmezett személyesen benyújtott felülvizsgálati kérelmében az elsőfokú végzés megváltoztatásával a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát kérte.

Előadta, hogy 2011. május 31-én vágta fel a csuklóját a munkahelye előtt, demonstratív célból. A kikerkező mentősök beszállították a J. Kórház Traumatológiájára, ahol a sérüléseit teljes körűen ellátták, majd az öngyilkossági kísérletre tekintettel - amit a kérelmezett tagadott - pszichiátriai konzíliumot kértek. A kérelmezett órákig várakozott a folyósón felügyelet nélkül, majd ismerőseivel távozott a kórházból.

Hat nappal később, 2011. június 6-án 22 órakor a rendőrség az édesanyja lakásán kereste fel mint „szökött elmebeteget”, állítólagos öngyilkossága miatt. Azonban amennyiben valóban öngyilkossági készítése lett volna, nyilvánvalóan ismételt megkísérli azt a május 31-e és június 6. közötti

időszakban.

A pszichiátriai osztályra történő beszállítását követő reggelen került sor az ún. bírói szemlére, azonban az ezzel összefüggő jogairól nem tájékoztatták és kirendelt ügygondnoka sem kereste fel a meghallgatást megelőzően. A bírói szemlén tiltakozott a behozatala ellen, azonban vizsgálat nélküli igazságügyi elmeorvosszakértői vélemény alapján elrendelték kötelező gyógykezelését.

A kérelmező felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásához szükséges adatok jelen esetben nem álltak a Kúria rendelkezésére.

Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt és Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Egyezmény 5. cikkének 1. pontjával összhangban Magyarország Alaptörvénye IV. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Hasonló módon rendelkezett a korábban hatályos Alkotmány 55. §-ának (1) bekezdése is.

A fentiekre tekintettel az Eütv. az alapelvek között rögzíti, hogy a beteg személyes szabadsága és önrendelkezési joga kizárólag az egészségi állapota által indokolt, e törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozható [Eütv. 2. § (1) bek.]. Ilyen eset, ha a beteg - pszichés állapotának akut zavara következtében - saját vagy más életére, testi épségére, egészségére közvetlen és súlyos veszélyt jelent [Eütv. 188. § c) pont]. Ekkor, tehát azonnali intézeti gyógykezelést szükségessé tevő közvetlen veszélyeztető magatartás esetén az azt észlelő orvos intézkedése alapján a beteg intézeti gyógykezelésbe vételére kerülhet sor [Eütv. 196. § b) pont].

A fenti, ún. sürgősségi gyógykezelés részletes szabályait az Eütv. 199. §-a határozza meg. A sürgősségi gyógykezelésre vonatkozó rendelkezések alkalmazására csak számos, a beteg érdekeit védő garanciális rendelkezés betartása esetén kerülhet sor, így a beteg felvételét követően a pszichiátriai intézet vezetője 24 órán belül a bíróság értesítésével kezdeményezi a beszállítás indokoltságának a megállapítását és a kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelését, a bíróság pedig az értesítés kézhezvételétől számított 72 órán belül határoz. A kötelező gyógykezelés elrendeléséhez a beteg gyógykezelésében részt nem vevő igazságügyi elmeorvos-szakértő véleményének beszerzése szükséges. A bíróság a gyógykezelés szükségességét 30 naponként felülvizsgálja. A fentiek betartása esetén nem sérül az egyébként cselekvőképes személy önrendelkezési joga, figyelemmel a vonatkozó bírósági eljárással kapcsolatos szigorú határidőkre, illetve garanciális szabályokra (EBH2004. 1130.).

Noha a kötelező gyógykezelés elrendelésével kapcsolatos eljárásban az Eütv. 201. §-ának megfelelően a bíróság a kérelmezett számára ügygondnokot rendelt ki, valamint igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény is készült (a vizsgálatot végző orvosszakértő személye az iratokból nem volt megállapítható), és a kérelmezett személyes meghallgatására is sor került, azonban ezen garanciális előírások formális betartása önmagában nem volt elégedő annak eldöntéséhez, hogy a kérelmezett olyan közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsított-e, amely indokoltá, illetve szükségessé tette a pszichiátriai intézetbe történő szállítását, majd kötelező gyógykezelésének elrendelését.

Nem állnak rendelkezésre adatok arra vonatkozóan, hogy a kérelmezett a csuklóját a pszichiátriai intézetbe történő beszállításának napján, tehát 2011. június 6-án metszette-e fel, vagy - ahogyan azt a kérelmezett állította - 6 nappal korábban, május 31-én. Amennyiben a korábbi időpont a valós, vizsgálni kellett volna a köztes időszak eseményeit, tehát, hogy sor került-e újabb öngyilkossági kísérletre, vagy a kérelmezett letett az általa hivatkozott „demonstratív csuklófelmetésztől”. A

csatolt elmeorvos-szakértői véleményből nem állapítható meg, hogy az orvosszakértő által diagnosztizált paranoia miatt tette szükségessé a kérelmezett sürgősségi gyógykezelését a kérelmezett által vitatott öngyilkossági kísérleten túlmenően.

A kifejtettekre tekintettel a felülvizsgálati eljárásban nem áll rendelkezésre elegendő adat annak eldöntéséhez, hogy a kérelmezett olyan, közvetlenül veszélyeztető magatartást tanúsított-e, amely indokolttá tette pszichiátriai intézetbe szállítását, illetve sürgősségi gyógykezelésének elrendelését. A hiányos tényállás ellenére az eljáró bíróságok a kérelmezett önrendelkezési jogát korlátozó döntést hoztak, noha a bizonyítékok nem álltak teljes körűen rendelkezésre, így sérült a 105/1952. (XII. 28.) MT rendelet 13. §-ának (3) bekezdésére tekintettel irányadó Pp. 206. § (1) bekezdése, mivel nem kerülhetett sor a bizonyítékok teljes körének egybevetésében, összességében való értékelésére.

A fentiekre tekintettel a Kúria a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján a jogerős végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. (*Kúria Pfv. II. 22.089/2011.*)